

**НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ
НА ТРАНСПОРТІ**

МАТЕРІАЛИ

**VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

26-27 грудня 2017 р.

**У двох частинах
Частина 1**

Миколаїв ■ НУК ■ 2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ
НА ТРАНСПОРТІ**

СПІБТ–2017

МАТЕРІАЛИ

**VII Всеукраїнської науково-технічної конференції
з міжнародною участю**

26–27 грудня 2017 року

**У двох частинах
Частина 1**

*Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова*

*Навчально-науковий інститут автоматики та електротехніки
просп. Центральний, 3, м. Миколаїв*

МИКОЛАЇВ • НУК • 2017

Секція 4. Круглий стіл «Інформаційна безпека, як основа суспільно-політичного життя України» 82

Маніпулятивні технології роботи з інформацією: нові
можливості у відкритому інтернет-просторі і захист свободи
волі особистості *О.О. Гончарова* 82

Медіасфера як поле герменевтичних практик в контексті
інформаційної безпеки *О.М. Дрожанова, О.П. Ступак* 86

Маніпуляція інформаційними ресурсами та організаційними
засобами для не- та вербального впливу з метою дезінформації
суспільства та політичних махінацій *С.М. Нуржний* 89

Секція 5. Школа молодих науковців 95

Особливості побудови імітаційної моделі функціонування
системи управління інформаційною безпекою *Д.О. Бабійчук* 95

Актуальність захисту акваторії *Д.Н. Билецкий* 99

Створення блока аналізу рівня вхідного сигналу та комутації
для генератора мовоподібного сигналу "ОСА – 1" та
підтвердження його ефективності *С. Горбань* 100

Вибір захисних рішень для різних видів браузерів *Л.Р. Гребень* 103

Врахування можливості багаторазового прослуховування у
формантному методі оцінювання захищеності мовної
інформації *І.О. Дашковський* 106

Розроблення комплексу з дослідження засобів
радіомоніторингу *І.А. Демідов* 109

Вплив окремих факторів на зв'язок звукоізоляції і
розбірливості мови *В.С. Житлов* 112

Інформаційна модель системи управління інформаційною
безпекою на основі європейських стандартів *К.О. Коновалов* 115

Генератор мовоподібної завад для системи захисту мовної
інформації *Д.О. Парьоха* 119

Удосконалення комплексної системи захисту мережного
інформаційного ресурсу *С.В. Сидорович* 123

Технологии интеллектуального анализа данных и защита
информации *М.Д. Стрельников* 128

СЕКЦІЯ 4. КРУГЛИЙ СТІЛ «ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА, ЯК
ОСНОВА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ»

УДК 159.947.23

МАНІПУЛЯТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИ З ІНФОРМАЦІЄЮ:
НОВІ МОЖЛИВОСТІ У ВІДКРИТОМУ ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРІ І
ЗАХИСТ СВОБОДИ ВОЛІ ОСОБИСТОСТІ

*Автор: О.О. Гончарова, викладач, Національний університет
кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв, Україна*

Сучасний світ швидкоплинно трансформується. Ми живемо на своєрідному культурному зламі, коли старі соціальні парадигми більше не діють, а нові виявляються настільки непередбачуваними і виникають настільки швидко, що часто ми виявляємося занадто інертними, аби гідно їх сприйняти та відрефлексувати.

Однією із таких швидкоплинних трансформацій є збільшення інтенсивності інформаційних потоків, внаслідок чого сучасне суспільство багато дослідників схильні називати інформаційним або smart-суспільством. Інформація в такому суспільстві набуває якості повноцінного засобу життєдіяльності та отримує чіткі риси провідного владного ресурсу. Раніше говорили: «Хто володіє знанням – володіє світом». Сьогодні цей крилатий вислів з поправкою на актуальність звучить дещо інакше: «Хто володіє потоками інформації – володіє світом».

Оскільки інформація перетворюється на ресурс влади, вона створює і прецеденти владних відносин між її носіями та користувачами. А там, де виникають владні відносини, закономірно виникають і специфічні засоби впливу на об'єкти влади. Мета такого впливу проста – зробити так, щоб об'єкт поведив себе і реагував відповідно із цілями носія влади. Існують два головні способи застосування влади – відкритий примус та маніпуляція. Метод відкритого примусу зазвичай притаманний тоталітарним суспільствам і передбачає силове втручання до сфери суспільного. Його головні інструменти – це заборони, різноманітні види гонінь, фізичне знищення тощо, він не є притаманним

інформаційному суспільству. Натомість метод латентних маніпулятивних впливів на свідомість споживачів інформації тут набуває свого небувалого розквіту [1, С. 142].

Зазвичай під терміном «маніпулювання» мають на увазі засоби прихованого соціально-психологічного та ідеологічного впливу, які використовуються для зміни мислення та поведінки людей всупереч їхнім природнім інтересам і спонуканням [5, с. 55]. Маніпулювання свідомістю – це своєрідне панування над духовним станом людей, керування ним шляхом нав'язування відповідних стереотипів мислення і поведінки, що вигідні третім особам. Іншими словами, маніпулювання свідомістю (на відміну від одиничних актів маніпуляцій з інформацією) – це систематичне втручання у внутрішній світ людини, підкорення його утилітарним інтересам [2, с. 247].

Головними ознаками маніпулятивних інформаційних засобів впливу на особистість є:

1. латентний характер для об'єкта маніпулювання
2. односторонній вииграш для замовника чи виконавця маніпулювання;
3. робота з наявними цінностями, уявленнями, стереотипами людей з метою їх подальшого викривлення;
4. гра на людських слабостях, як-то: пристрасті, потяги, невіглас-тощо.

Сучасна ж відкритість інформаційного простору, зумовлена повним використанням мережі Інтернет, ставить проблему маніпуляції з інформацією на принципово новий рівень, ніж це було в минулі історичні епохи. Доступ до свідомості окремої людини став здійснюватися значно легше, дешевше та відбуватись повсякчасно – саме у момент, коли вона вмикає свій ПК або дивиться у чорний екран жету. Постійно знаходячись у інформаційному потоці, людина по-пово втрачає чутливість до його складових. В основі цього явища лежить простий психологічний фактор: для ефективної роботи короткотривалої пам'яті та концентрації уваги людина має сприймати від 7 до 9 об'єктів за один сеанс прийому інформації. У сучасних умовах потік об'єктів для сприйняття значно зростає. Все більшого поширення набуває явище прокрастинації в мережі Інтернет, коли лю-

дина, відволікаючись від нагальних завдань, починає бездумно дивитися у мережі різноманітний розважальний або неєвдокорисний для себе контент. Особливо така форма прокрастинації характерна для представників академічного середовища, які не тільки проводять багато часу за комп'ютером, але і займаються інтелектуальною напруженою працею, яка потім закономірно вимагає часу на відпочинок та зняття розумового напруження. Зайняття Інтернет-прокрастинацією – не найкращий вихід із цього стану з багатьох причин. Одна із них – це особлива вразливість людської психіки під час пасивного, нескритичного сприйняття інформації, в яку саме в цей час можуть бути закладені різноманітні «маніпулятивні гачки» [3, с. 49].

Фактор такого поширеного інформаційного шуму, в якому неминуче закладені різноманітні засоби маніпулювання, підсилюється і фактором доступності особистих даних користувачів соціальних мереж. Загальновідомим фактом є поширення таргетингової реклами у соціальних мережах, яка пропонує користувачеві саме ті товари і ті послуги, на які він міг невимушено «клікати» під час перегляду певних сторінок чи листуючись із «мережевими» друзями. Це – класичне маніпулювання і використання незахищених особистих даних у суспільстві тотального споживання. За аналогічним алгоритмом розгортаються політичні кампанії, різноманітні ідеологічні обробки, навіть масштабні терористичні операції. Яскравим прикладом може слугувати вербування осіб у терористичні організації типу ІДІЛ, причому об'єктом такого вербування часто виступають висококваліфіковані спеціалісти технічного спрямування [2, с. 245 – 246]. Їхня вразливість до Інтернет-маніпулювання криється далеко не у браку інтелектуальних здібностей, а у майстерній експлуатації слабких сторін людської психіки маніпуляторами.

Отже, Інтернет-простір, перевантажений потоками найрізноманітнішої інформації, стає неекологічним середовищем для людської психіки і ментально негігієнічним для людської природи. Деякі дослідники вважають, що мережа позбавляє людину природнього права на інформаційну тишу. У цій тезі є слушний сенс, якщо вважати, що сьогоднішня повна відмова від послуг мережі означає добровільний остракізм і вихід

простору комунікативного поля [4, с. 113]. Проте з іншого боку людина, надаючи свої незахищені персональні дані, часто неусвідомлено сама надає привід Інтернет-маніпуляторам ними скористатися. Вихід із ситуації на сьогоднішній день представляється не стільки системним, скільки особистісно-орієнтованим. По-перше, кожному користувачеві Інтернет-мережі необхідно здійснювати виважений інформаційний сортинг – вміти відрізнити у морі інформаційних меседжів корисні для себе, безпечні, але даремні та часозатратні, та небезпечні, брехливі, абсурдливі. Наголосимо, що такий сортинг вимагає значного самоконтролю, самоспостереження та – особливо – орієнтації у способах верифікації інформації на предмет її відповідності дійсності. Необхідним є утворення специфічного інтелектуального фрейму сприйняття дійсності, формування цілісного світогляду, нерозривного еkleктичними елементами, що дозволяє бачити світ і себе у ньому як цілісну систему із певними логічними закономірностями та ознаками здорового глузду. Саме такий фрейм для особистості має формувати система вищої освіти, причому не тільки вивчення технічних, але і гуманітарних дисциплін. Подолання розірваності сприйняття та побутового невігластва пересічних людей – першочергове завдання системи вищої освіти [2, с. 250]. Однак його виконання неможливе без добровільного вибору людини бути виборчою та критичною до того, що саме вона інформаційно «споживає». По-друге, необхідно дотримуватися «інформаційної» гігієни у соціальних мережах, з бачністю ставитися до того, які саме особистісні дані розміщуються на сторінках і до який ймовірних наслідків це може призвести. «Гачки» для маніпуляторів можуть бути не тільки офіційні дані, але і особистісна інформація, яка відкриває доступ до сфери приватного життя [5, с. 79]. Інформація про людські вподобання, переконання та слабкості – це потужний інструмент для латентного контролю. Отже, маніпулювання свідомістю у сучасних інформаційних потоках здійснюється масштабніше, ніж будь-коли, і ставить кожного з нас під ймовірне око нагляду. Проте жодне маніпулювання неможливе здійснити без зворотної реакції на нього, без того, хто сприйме маніпулятивний меседж. Вміти бачити ці меседжі і не реагувати на них, безпечуючи цим цілісність свого унікального особистого життя – це

не тільки своєрідний талант, але і специфічний засіб інформаційної самооборони, яку сьогодні має знати кожен.

Список літератури:

1. Черникова В. Е. Манипуляция массовым сознанием как феномен информационного общества / Черникова В. Е. // Теория и практика общественного развития. Социология. – 2015. – № 3. – С. 141 – 144.
2. Гончарова О. Сучасні практики маніпуляції свідомістю молоді // Молодіжна політика: проблеми та перспективи : зб. наук. пр. / Дрогобиц. держ. пед. ун-т імені Івана Франка. Дрогобич ; Жешув, 2015. – Вип. 6. – С. 244-251.
3. Барабанщикова В. В. Феномен прокрастинации в деятельности членов виртуальных проектных групп / В. В. Барабанщикова, Е. О. Каминская // Национальный психологический журнал. – М.: МГУ им. М. В. Ломоносова, 2013. – № 2 (10). – С. 43 – 51.
4. Джиган О. В. Философские аспекты использования сетевых технологий / О. В. Джиган // Экономические и социально-гуманитарные исследования. – 2015. – № 1 (5). – С. 110 – 115.
5. Пикулёва О. А. Самопрезентация личности пользователей сети Интернет / О. А. Пикулёва // Вестник Ленинградского государственного университета им. А. С. Пушкина. – 2013. – С. 77 – 81.

УДК 316.77

МЕДІАСФЕРА ЯК ПОЛЕ ГЕРМЕНЕВТИЧНИХ ПРАКТИК В КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Автори: О.М. Дрожанова, к.соц.н., доцент; О.П. Ступак, ст. викладач, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв, Україна

Зростання ролі інформації в житті суспільства та її перетворення в найважливіший ресурс економіки, політики й культури посилюють вплив медіасфери на поведінку людей та управління їх мотиваціями. Фактично, в умовах зміни технологічних укладів ЗМІ перетворюються з традиційної «четвертої влади» на один з основних видів зброї в ін-